

SLOVENSKI NAROD

Izha, a vsak dan popoldne, izvešča nedelje in praznike. — Inserati do 80 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inserati peti vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopis se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Preorientacija čsl. zunanje politike:

ČSR odpoveduje stara zavezništva

Včeraj je odpovedala pakt z Rusijo, danes bo sledila odpoved pakta s Francijo, nato pa bo najbrže izstopila tudi iz Društva narodov — Zveze z Malo antanto bodo zaenkrat ostale še nespremenjene

RIM, 21. okt. p. Po vestih iz Varšave je češkoslovaški poslanik v Moskvi včeraj izročil namestniku ruskega komisarja za zunanje zadeve noto, v kateri češkoslovaška vlada odpoveduje pogodbo o medsebojni pomoči, sklenjeni 16. maja 1935 med Češkoslovaško in Rusijo. O tem je bil izdan komunikat, ki pravi, da so izpremembe političnega in teritorialnega značaja prisilile češkoslovaško vlado, da opusti dosedanja orientacija svoje zunanje politike.

V praških političnih krogih zatrjujejo, da bo ČSR iz istih razlogov odpovedala tudi pakt s Francijo, ker se je v najbolj kritičnem trenutku, ko bi bila

ČSR resnično potrebna pomoč Francije, izkazal brez vrednosti. V novem položaju ČSR pa je itak postal brezpredmeten.

Kakšno stališče bo ČSR zavzela glede svojega zavezništva v Mali antanti, zaenkrat še ni znano. V praških političnih krogih so v tem pogledu deljenega mnenja. Prevladuje pa prepričanje, da pakt Male antante, — vsaj zaenkrat — ne ovira preorientacije čsl. zunanje politike.

Odprijo se tudi še vprašanje odnosa ČSR do Društva narodov. Tudi v tem pogledu še ni nikake odločitve in to vprašanje zaenkrat še ni pereče.

Po diplomatskih razgovorih pogajanja na novi osnovi

ČSR pripravlja nove predloge za nadaljevanje pogajanj z Madžarsko

PRAGA, 21. okt. p. Diplomatska borba za določitev definitivne meje češkoslovaške republike je doslej svoj višek pogajanja za mejo med Madžarsko in Slovaško oziroma med Madžarsko in Podkarpatsko Rusijo so dovedla do velikega razmaha diplomatske aktivnosti, ki se je pokazala zlasti z obiskom poljskega zunanjega ministra Becka v Rumuniji, slovaških in podkarpatskih delegatov pod vodstvom dr. Tisa v Monakovu, slovaškega voditelja Sidorja v Varšavi, načelnika poljskega zunanjega ministrstva v Budimpešti in mnogih drugih diplomatskih korakov.

Ob priliki včerajšnjega posvetovanja dr. Tisa in zunanjega ministra Chvalkowskega je bila določena nova osnova za pogajanja z Madžarsko, ki določa nove teritorialne koncesije Madžarski v nasprotju z onimi, ki so jih ponujali v Komarnu. Istočasno je bil po direktnih razgovorih med Rimom in Berlinom definitivno sklenjen načelen sporazum o načinu razmejitve med Madžarsko in Češkoslovaško. Prizadevanja poljske vlade, ki so jih podpirali kakor je vse kazalo, nekaj časa tudi v Rimu, da bi

se v poslednjem trenutku vendarle dosegla skupna meja med Poljsko in Madžarsko, niso uspela. Prevladalo je etnografsko načelo nasprotno z vsemi poizkusi, da se prekrži iz raznih strastiških in političnih razlogov.

Uspeh vseh teh razgovorov je ta, da bodo v najkrajšem času obnovljena pogajanja med češkoslovaško in madžarsko delegacijo, in da bodo teritorialne koncesije, ki jih bo ponudila ČSR bržkone dovedle do sporazuma. Madžari ne bodo dobili niti Bratislave, niti Nitre in niti Uhoroda, glede Košice pa položaj še ni razjasnjen. Verjetno je, da bo tu izvršen plebiscit, ali pa da bodo Slovaki v nadomestilo za Košice odstopili Madžarom kake druge kraje. V vsakem primeru pa se pričakuje, da bo to vprašanje v najkrajšem času rešeno in da bo Slovaška dobila po enomesečnih peripetijah definitivne meje. Kakor zatrjujejo, je nemški zunanji minister Ribbentrop obljubil zastopnikom Slovaške in Podkarpatske Rusije, da morejo v sporu z Madžarsko računati na podporo Nemčije.

Nadaljevanje pogajanj v Berlinu?

Uspeh češkoslovaške intervencije pri nemški vladi, ki ji je zagotovila svojo podporo

BRATISLAVA, 21. okt. e. V dobro poučenih krogih se doznava, da so predstavniki Slovaške in Podkarpatske Rusije v Nemčiji naleteli na popolno razumevanje in podporo. Ob priliki včerajšnjega sestanka z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom je ta v imenu nemške vlade obljubil zastopnikom Slovaške in Podkarpatske Rusije, da lahko v sporu z Madžarsko računajo na podporo Nemčije. Ribbentrop je izjavil, da je prepričan, da se sporazum lahko ustvari brez intervencije velesil in brez plebiscita. Vztrajal je na tem, da se

pogajanja čim prej obnovijo in končajo. O sestanku v Monakovu je bilo izdano službeno obvestilo, v katerem se poudarja, da so se vršili razgovori, nanašajoči se na vprašanje ureditve madžarsko-češkoslovaške meje in da je upati, da bodo obnovljena pogajanja z uspehom zaključena. V tujakinih političnih krogih pričakujejo, da bodo pogajanja že prihodnji teden obnovljena. Kraj še ni določen, vendar smatrajo, da Komarno nikakor ni za to primeren kraj. Ni izključeno, da se bodo pogajanja nadaljevala v Berlinu.

Madžari in Poljaki še ne odnehajo Brez ozira na neuspeh Becka v Rumuniji bodo nadaljevali akcijo za skupno mejo

BUDIMPEŠTA, 21. okt. e. Nepričakovan odhod Becka v Rumunijo in prihod šefa njegovega kabineta Ljubicekega v Budimpešto, sta pokazala, da obe državi pripisujeta vprašanju Podkarpatske Rusije glavni pomen. O rezultatih obiska g Becka v Rumuniji še ni zanesljivih obvestil in tudi ni znano, ali je Beck v svojem namestu, da bi z nekaterimi koncesijami, ki jih je obljubil Rumuniji, uspel vsaj toliko, da bi Rumunija ostala nevtralna. Gotovo je, da bodo rezultati misije Becka v največji meri vplivali na nadaljnje stališče Poljske in Madžarske. V zvezi s to diplomatsko akcijo se pripisuje največji pomen bivanju grofa Ljubicekega v Budimpešti. Ljubicki je imel daljše konference s predsednikom vlade Imredjem in zunanjim ministrom Kanyo. Budimpešto zapusti danes. Na podlagi splošnega razpoloženja na se lahko sklepa, da se bosta poljska in madžarska akcija za skupno mejo nadaljevali ne glede

na rezultat Beckovega potovanja v Rumunijo.

Veliko pozornost vse madžarske javnosti je zbudil nepričakovan prihod poljskega poslanika iz Beograda Dembicekega v Budimpešto. Takoj po svojem prihodu, se je Dembicki sestel z Ljubickim, s katerim se je dalje časa razgovarjal. Kakor potrjujejo, je pri tej priliki podrobno poročal o stališču, ki ga zavzemajo merodajni jugoslovenski krogi glede vprašanja Podkarpatske Rusije. Ravno tako so bile Dembickemu ob tej priliki dane instrukcije za njegovo nadaljnje delo v jugoslovenski prestolnici. Dembicki je ob 15. zapustil Budimpešto in se vrnil v Beograd.

Snoči je bilo v Budimpešti veliko manifestacijsko zborovanje, na katerem so manifestirali za skupno poljsko-madžarsko mejo. Med manifestacijo so se čuli pogosti vzkliki: Dol s Češkoslovaško! Vse naše hočemo nazaj! Padali so pa tudi razni sramotilni vzkliki na velesile.

Po neuspeli diplomatski akciji grožnje z oboroženo intervencijo

BUDIMPEŠTA, 21. okt. e. Tukajšnji dobro obveščeni krogi so prepričani, da bo Madžarska skušala v skrajnem primeru brez pogajanj s Češkoslovaško rešiti vprašanje Podkarpatske Rusije. V merodajnih krogih se živahno razprav-

lja o možnosti oborožene intervencije. Ni izključeno, da bodo prihodnji dnevi odločilni glede ureditve tega spora, utegnejo pa biti tudi odločilni za evropsko ravnovesje.

Gospodarski položaj Češkoslovaške

PRAGA, 21. okt. AA. Havas: Upravni odbor češke industrijske zbornice, se je včeraj popoldne sestel na seji, na kateri je predsednik Jaroslav Preis poročal o splošnem položaju. Na seji je bila ugotovljena potreba, da se izvrši uspešna revizija češkoslovaških odnosov z ostalimi državami, zlasti z Nemčijo. Na podlagi statističnih podatkov, je ugotovljeno, da Češkoslovaška po odcepitvi sudetskih krajev ni čisto poljedelska država, in da je prejšnje ravnotežje med poljedelstvom in industrijo v glavnem ostalo nespremenjeno. Zato je potrebno, da država obdrži vsa industrijska podjetja, da bi lahko z njimi preskrbovala prebivalstvo.

Pisemska cenzura v ČSR

PRAGA, 21. okt. e. Minister pošte in brozjava je izdal naslednjo okrožnico:

Kako izgleda madžarska statistika Spomenici slovaške in podkarpatske vlade dokazujejo neupravičenost madžarskih zahtev

BRATISLAVA, 21. okt. br. Pri diplomatskih pogajanjih zadnjih dni je slovaška vlada predložila številne dokumente, ki opravičujejo njeno stališče. Med temi dokumenti je posebno značilen dokument o madžarskem ljudskem štetju iz leta 1910, na katero opirajo Madžari svoje zahteve. V zvezi s tem je slovaška vlada obširno obrazložila, kako so baš v tej dobi madžarizirali Slovaške. Po madžarski statistiki so se Madžari na Slovaškem od leta 1900 do 1910 pomnožili devetkrat hitreje kakor Slovaki. Slovaška vlada je zbrala vse podatke, ki jasno kažejo, kako so Madžari naravno izvajali naseljevanje Madžarov na izpostavljenih krajih. Dokument slovaške vlade jasno dokazuje, da ljudsko štetje iz leta 1910 ne more vzdržati znanstvene kritike. Slovaki zaradi tega predlagajo, da se

Izredni dogodki so zahtevali izvestne varnostne ukrepe. Vse poštne pošiljke so podvržene cenzuri in sicer za to, da se ne bi izdajale vojaške in državne tajnosti in da se ne bi pošiljali predmeti, ki bi služili proti javni varnosti in redu v državi. Cenzurirajo se tudi vsa pisma iz inozemstva. Poslana morajo biti odprta in morajo biti pisana v češčini, slovaščini, malorusčini, bolgarščini, poljščini, srbohrvaščini, ruščini, nemščini, rumunščini, angleščini, španščini in italijanščini. Stenografija in drugi znaki ter šifre so prepovedane. Pisma morajo biti pisana čitljivo in običajno frankirana. Ravno tako se pisma ne smejo prilagati pošiljkam, a na poštne nakaznice se ne sme ničesar napisati.

Dr. Beneš obolel

PRAGA, 21. okt. AA. Stefani: Doznava se, da je bilo zdravje bivšega predsednika republike dr. Beneša v zadnjem času zelo zrahljano in da je zaradi tega za sedaj odložil svoj odhod v inozemstvo.

Tudi Francija krene na nova pota Daladier namerava razširiti svojo vlado tako, da bi dobila značaj narodne koncentracije

PARIZ, 21. okt. br. Po razgovorih, ki jih je imel Daladier včeraj s predsednikom socialne demokratske stranke Leonom Blumom in voditeljem desnice Louisom Marinom, s katerima je obravnaval vsa notranjepolitična, gospodarska, finančna in mednarodna vprašanja, zatrjujejo v poučenih krogih, da je Daladier opustil misel na razpust poslanske zbornice in na razpis novih volitev. Namesto tega se je odločil za razširjenje svoje vlade na desno in

levo, tako da bi dobila značaj narodne koncentracije s širokimi pooblastili. Ta vlada naj bi rešila predvsem vse gospodarske in finančne probleme, se posvetila pospešeni izvedbi oboroževalnega načrta in določila nove smerice francoske zunanje politike. Francija se mora sprito spreminjenega položaja v Evropi docela preorientirati in Daladier želi, da bi se to zgodilo v sporazumu in ob sodelovanju vseh vodilnih političnih skupin.

Zaplemba vsega premoženja arabskih teroristov v Palestini V Jeruzalemu so zaprli 3000 Arabcev

LONDON, 21. okt. (DNB): Snočni večerni listi posvečajo svoje komentarje ponovno palestinskemu vprašanju in potrjujejo, da je britanski komisar v Palestini MacMichael odredil razlastitev premoženja vseh upornikov in političnih beguncov ter uničenje vse njihove premoženja. Ta ukrep je zlasti hudo prizadel velikega muftija. V zvezi z izvajanjem vojaške akcije proti teroristom so nastale velike težave zaradi tega, ker se je večina upornih Arabcev zatekla na dvorišče džamij, ki so jih obkrožile angleške čete. Listi doznava, da so se angleške čete zbrale tudi pri Jaffi in

Nablusu ter v drugih mestih z namenom, da podvzamajo podobno akcijo kakor v Jeruzalemu. Po vestih iz Jeruzalema so angleški vojski doslej zajeli 3.000 Arabcev.

Proglas Židov

JERUZALEM, 21. okt. AA. Glavni odbor zionističnega kongresa je poslal vsem Židom na svetu proglas, v katerem poudarja, da se bližajo za Žide v Palestini usodni dnevi. Proglas zato zahteva, da milijoni Židov, ki žive po svetu, z združenimi močmi pomagajo palestinskim Židom v njihovi borbi.

sa izmetala več ton ženskih svilnenih nogavic, srajc in modrih nogavic ter drugega perila, ker je znano, da v nacionalistični Španiji primanjkuje tekstilnih proizvodov.

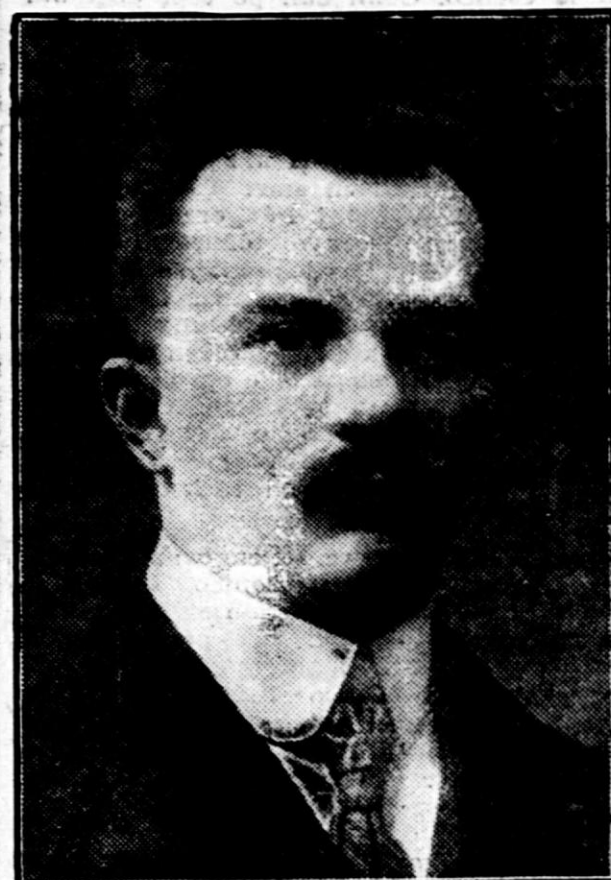
Silovit tajfun na Japonskem

TOKIO, 21. okt. w. V pretekli noči je zadelo Tokio in vse okolice nova vremenska katastrofa. Silovit tajfun je porušil mnogo hiš, opustošil vse pokrajino, silni valovi razburkanega morja, ki so pljuskali preko obale, pa so izvalili pravice poplave. V mestu in okolici je prekinjen vs promet. Uničeno so tudi vse telefonske in brezžične napeljave. Nad deset tisoč hiš je porušeno. Po doseganljih vestih je katastrofa zahtevala 453 smrtnih žrtev. Mnogo ljudi se pogreša. Škoda sega v milijone.

Blagodejno bombardiranje

BARCELONA, 21. okt. AA. Reuter: V odgovor na akcijo nacionalističnih letal, ki so obmetavala Madrid s kruhom, so republikanski letala včeraj v bližini Burgo-

Večestav Vilder

eden izmed voditeljev bivše SDS, in član vodstva KDK, ki nastopi skupno s ostalimi opozicijskimi skupinami pri decembrskih volitvah z enotno listo.

Opozorilo

vsem volilcem

Reklamacijski rok za vpis ali popravek vpisa v uradnem volilnem imeniku poteče 25. t. m. Posamezne volilne skupine so otvorile v Ljubljani svoje volilne pisarne, kjer dobe njihovi pristajali ves dan vse potrebne informacije, in so jim zlasti na razpolago volilni imeniki za mesto Ljubljano.

Opozicijska lista je kakor znano zastopana po dveh skupinah, to sta Jugoslovenska nacionalna stranka, ki ima svojo volilno pisarno v Kazini, II. nadstropje, in pa Blok narodnega sporazuma. Temu bloku pripadajo bivše Hrvatska seljačka stranka, Samostojna demokratska stranka, pristajši Ace Stanovejica (stara-radikali), Demokratska stranka Ljube Davidoviča in srbski zemljoradniki Joce Jovanoviča. Pristajši te skupine imajo svojo volilno pisarno v Beethovnovi ulici št. 6, pritličje (na dvorišču).

K skupni opozicijski koaliciji so pristopili tudi socialisti pod vodstvom dr. Živka Topalovića s pridržkom, kakor ga objavlja »Delavska politika«, da programatično in taktično tvorijo popolnoma samostojno programsko skupino.

Kandidati JRZ

v dravski banovini

Zagrebske »Novosti« poročajo, da je JRZ postavila v dravski banovini naslednje kandidate:

Ljubljana-mesto: dr. Anton Korošec in trgovec z moko Bahovec, namestnika Fran Terseglav, urednik »Slovenca« in Ivan Avsenek, eventualno obrtnik Kavka; Ljubljana-okolica: minister dr. Miha Krek in senator Fran Smodej; Kamnik: dr. Ivan Ahčin, glavni urednik »Slovenca«; Kočevje: župnik Ivan Skušlj; Logatec: kaplan Fran Gabrovšek, bivši tajnik SLS; Krško: kaplan Ivan Tomazin; Brežice: dekan Ivan Tratnik; Prevalje: dr. Alojzij Kuhar, urednik »Slovenca«; Ptuj: Marko Krajnc, kaplan v Kamnici; Maribor-levi breg: kanonik dr. Hohnjec; Dolnja Lendava: župnik Ivan Klekl; Litija: Ivan Lebingar; Laško: prof. Marko Bitenc. — Med navedenimi kandidati je 11 duhovnikov.

Belgijski kraji v Londonu

LONDON, 21. okt. br. Včeraj popoldne ob 16. je prispel v London belgijski kralj Leopold v spremlju svoje sestre italijanske prestolonaslednice. Njegov obisk je popolnoma zasebnega značaja in niso predvideni nikaki razgovori z angleškimi državniki.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Borzna poročila.

Curij, 21. oktobra. Beograd 10, Pariz 11.72, London 20.945, New York 440.75, Bruselj 74.45, Milan 23.175, Amsterdam 239.87, Berlin 176.12, Praga 15.10, Varšava 82.28, Bukarešta 3.25.

Zdravje v Sloveniji

Obsežna knjiga kot spomenica ob 15 letnici Higienškega zavoda v Ljubljani

Ljubljana, 21. oktobra. Ob 15letnici delovanja Higienškega zavoda v Ljubljani je zavod izdal spomenico v obliki obsežne knjige (748 strani v kvartu) pod naslovom »Zdravje v Sloveniji«. To je druga knjiga pod tem naslovom; v prvi knjigi je direktor HZ dr. Ivo Pirc z dr. Bojanom Pircem sestavil življenjsko bilanco prebivalstva Slovenije v letih 1921—1935. V drugi knjigi so izbrano opisane zdravstvene razmere v Sloveniji in delo higienške organizacije v letih 1922—1936. Knjigo je uredil, zbral za njo izredno mnogo gradiva, ki izčrpno prikazuje naše zdravstvene razmere in naloge zdravstvene organizacije ter službe in napisal več poglavij direktor HZ dr. Ivo Pirc, ki pri nas pač najbolje pozna vprašanja zdravstvene organizacije, saj se v nji udeležuje že dolga leta.

Knjige te vrste so pri nas prava redkost in zato zasluži »Zdravje v Sloveniji« posebna pozornost. Toda knjiga obsega toliko gradiva ne le o naših zdravstvenih razmerah, temveč tudi o splošnih, gospodarskih, socialnih in kulturnih v zvezi z zdravstvom in zdravstveno organizacijo, da jo bo moral jemati v roke vsak, ki bo hotel gledati stvarno na naše splošne, ne le zdravstvene razmere. Zbrano gradivo samo na sebi je najboljši dokaz, da je zdravstvena (higienška) služba s čim bolj razpredeno organizacijo vsaj tako pomembna za zdravje naroda kakor zdraviljenje bolezni samo na sebi; higienik stavi jezevo, da zajeti poplavo zla, bolezni in neugodnih vplivov na zdravje in življenje človeka, medtem ko zdravnik popravlja škodo po poplavi, če jezovi proti zlu niso dovolj močni. Preventivno zdravstveno delo je morda pomembnejše kakor zdraviljenje po najnovejših metodah in v najbolj modernih bolnicah. Sirjenje splošne zdravstvene izobrazbe med ljudstvom, asanacija vasi, preskrba z zdravno vodo, zamenjavanje krajev — o pomenu takšnega zdravstvenega dela pa ni še treba iskati besed.

Prvi vtis, ki ga dobis o knjigi je, da je v nji obdelana snov v resnici izčrpno. Gradivo je pa zbrano tudi pregledno ter razvrščeno tako, da čitatelj ne vidi v številkah, ki se jih takšna knjiga pač ne more izogniti, le suhoparne statistike, temveč res zanimivo sliko zdravstvenih razmer.

Knjiga se deli v tri dele. V prvem delu so obravnavana načela in smernice higienškega dela. Vrsti se dolga vrsta zanimivih člankov, ki so jih pravevali naši higieniki, zdravniki in javni delavci. V prvem članku dr. I. Pirc dokazuje potrebo

smotne zaštite ljudskega zdravja. Dotaknil se je v glavnem načel naše zdravstvene politike, ugotovil pomanjkljivosti zdravstvene službe, podčrtal smernice dela za izboljšanje zdravstva ter s konkretnimi primeri dokazoval, zakaj je naša zdravstvena zaštita nepopolna. Nekatere ugotovitve v tem članku zasluži, da bi jih prebrali predvsem tisti, ki imajo kaj besede pri zdravstveni politiki. Ob priliki se bomo še povrnili na ugotovitve dr. Pirca. Pomemben je tudi članek dr. B. Dragasa o zaščiti mater, dojenčev in predšolskih otrok. V tem članku najdemo vsi, ki hočejo sodelovati pri praznovanju materinskega dne, dovolj snovi za razmišljanje, da jim ne bo treba iskati fraz. O pomanjkljivostih v zdravstveni zaščiti mater in otrok pri nas pa bomo morali govoriti posebej ob drugi priliki. Kakšni pogledi se odpirajo na vprašanja socialno medicinske zaštite šolske mladine, nam kaže članek dr. Amalije Šimenčeve. Tudi v tem članku sprevidimo, da je pomanjkljivosti več kakor pozitivnih strani. O počitniških kolonijah šolske mladine je pisala dr. Slava Kristan-Lunaček. Članek »Telesne vaje in mladina«, ki ga je napisal dr. B. Škerj, bi pa morali prebrati vsi naši športni politiki, ki radi govorijo o telesni kulturi, a jim gre navadno le za rokodelstvo. Članek je dostojna in upravičena kritika dandanašnjega zgrešenega športnega gibanja, ki ni mima s pravilno telesno vzgojo pod vodstvom zdravnikov nič skupnega. V prvem delu knjige so še članki o delu zaščitne sestre v zdravstveni službi, o imunizaciji proti davici in škrlatinki v Sloveniji, o asanaciji podeželja, o pregledu živil in zakonu o nadzorstvu nad živilmi, o protituberkuloznih dispanzerjih itd.

V drugem delu knjige je podrobno obdelano delo naših higienških ustanov ter opisana naša higienška organizacija v Sloveniji.

V tretjem delu so opisane splošne zdravstvene razmere v Sloveniji, glede na uspehe higienške službe. Obdelane so posebej akutne nalezljive bolezni, dalje asanacija naselij, prehrana prebivalstva s pregledom po okrajih in socialna zla, tuberkuloza in alkoholizem. Na koncu je obdelana zakonodaja javne zdravstvene službe pri nas ter navedeni nekateri predlogi za njeno izpopolnitev.

S tem smo podali v grobem pregled knjige, ki nudi nedvomno najpomembnejšo sliko zdravstvenih razmer v zvezi s splošnimi ter zlasti socialnimi razmerami v Sloveniji.

Tudi zadnje luči morajo biti zasenčene s strešicami. Zunanja mesta se vključijo srednja žarnica žarnica (luč za daljavo), v mestu pa mala žarnica (luč za blizu). Uporaba kazalec smeri je dopustna. Za notranjo razsvetljavo vozil veljajo navodila kakor za poslopja. Predpisi za zasenčenje žarnicov vozil veljajo le za vozila iz kraja, kjer

je vaja. Zunanja vozila morajo voziti z lučmi za parkiranje. Predpisi za zasenčenje žarnicov ne veljajo za vojaška vozila, kolikor to zahteva potreba. Vsaka kršitev teh predpisov se kaznuje po naredbi bana z dne 12. oktobra 1935 z globo 10 do 1000 din, oziroma z zaporom od 1 do 20 dni.

Lepe plesalke proti plačilu takse

Svojevrsne dobrodelne prireditve v Parizu, kjer si lahko izbereš plesalko po svoji volji

V Franciji dobro vedo, da so bogati ljudje pripravljeno drago plačati za malo veselja, plesa ali prijetne zabave v baru. Francoski so pripravljeno po tej poti prispevati tudi v dobrodelne namene mnogo več, kakor če bi trkali na njihova usmijena srca neposredno. Zato je v Franciji že stara navada prirediti ples, veselice, dražbe in bazare, kjer se lahko ljudje za drag denar dobro zabavajo. Čisti dobiček

Josefina Baker

se pa vedno porabi v dobrodelne namene. In da bi zanimanje bogatih ljudi ne popustilo, si morajo prireditelji izmisljati vedno nove in privlačnejše zabave. V nedeljo so priredili v Parizu dobrodelni ve-

čer, kjer je bila njegova največja privlačnost nastop najboljših plesalk iz elegantnih nočnih lokalov. Z njimi je lahko plesal vsakdo, samo če je plačal določeno takso.

Večer so priredili v Colseu, kjer so nastopile najlepše plesalke v vjoličastih večernih oblekah. Dekleta so sedela v posebnih naslanjajih in visoka gospoda si jih je lahko izbirala ter plesala z njimi. Tem dekletem je prepovedano flirtati, s plesalci smejo samo plesati. Mladenci ali mož si najprej dekleta dobro ogleda, potem si pa izbere tisto, ki mu je najbolj všeč. Predno gre z njo plesat, mora kupiti pri blagajni izkaznico, ki jo izroči izbrani plesalki. In ta mora potem z njim plesati, pa naj bo še tako star ali grd.

Na omenjenem dobrodelnem večeru so zavzele pariske zvezde mesta poklicnih plesalk, tako zvanih taxi-girls. Namestu običajne takse 5 frankov je bila določena taksa 50 frankov za vsak ples. Zato se je pa lahko zasul vsak, kdor je plačal 50 frankov, po svoji volji bodisi z Josefino Baker, z Mistinguett, z Annabelle, s Parisy, Susy Solidorovo ali z Damio. Ni treba posebej omenjati, da se je našlo mnogo starih in mladih gospodov, ki so radi večkrat plačali po 50 frankov, samo da so mogli plesati valček ali lambeth-walk z Bakerjevo ali dražestno Annabelle.

Uspeh je zadovoljil vse. Siromašni pariski otroci so dobili več tisočakov za najnujnejše potrebe, v prvi vrsti za zimsko obleko, starejšim gospodom so se pošteno razmajali udje, mladenci so se pa lahko pobahali, da so plesali z Annabelle. Lepim plesalkam se pa ni zgodilo nič hudega, kvečjemu da so jim nerodni plesalci stopali na noge. Za svojo požrtvovalnost in trud niso dobile niti belica. Toda njihova požrtvovalnost za siromašne otroke jim je samo v čast, obenem pa kaže, da imajo še najboljše srce tiste ljudje, ki igrajo vse življenje komedijo.

Komorni koncert na cesti

Iz spominov godbenikov in umetnikov na Beethovna omenja A. Machat v svoji knjizi »Beethoven«, kako je žive in ustvarjal odlomek iz dnevnika Richarda Wagnerja, ki se je bil napotil peš s popotno torbo za Beethovnom. Tako sem jo mahnil na lepo češko, deželo harfinistov in pevcev, piše Wagner. V nekem mestecu sem srečal družbo potujočih muzikantov. Imeli so mal orkester, obstoječ iz basov, dveh gosli, dveh trompet, klarineta in flavte. V orkestru sta bili še dve harfinistki in dve pevki krasnih glasov. Dobili so svoj denar in jo mahnil naprej.

Na lepem senčnem kraju ob cesti sem jih pozneje zopet srečal. Utaborili so se bili tam in jedli so. Prisledel sem k njim, češ da sem tudi potujoči muzikant. In kmalu smo bili prijatelji. Ker so igrali ples, sem jih vprašal sranežljivo, ali so igrali že tudi moje poskočnice. Pomislite, niti poznali jih niso. Vprašal sem jih, ali igrajo razen plesne godbe še kaj drugega. Seveda, so odgovorili, toda samo zase, nikoli pa ne v prico imenitnih ljudi.

Privlekli so na dan svoje note, — zagledal sem Beethovnov septor. Ves prenečen sem jih vprašal ali igrajo tudi to. Zakaj pa ne, je odgovoril najstarejši. Josefa boli roka in zaenkrat ne more igrati druge violine, sicer bi vam takoj napravil to veselje. Ves razburjen sem vzel Josefovo violino, češ da ga bom po svojih močeh nadomestil in začel smo septor. O koliko navdušenje. Tu na češki cesti, pod širnim nehom igrajo potujoči muzikanti Beethovnov septor tako čisto in tako globoko občutno, kakor redko kdaj mojstri virtuoz. Veliki Beethoven, doprinesli smo ti dostojno žrtev. Bil sem prav pri koncu, ko se je približal po cesti eleganten voz ter se počasi in tiho ustavil pri nas. Izredno velik svetlola mož, je ležal iztegnjen v vozu, poslušal je našo godbo z veliko pozornostjo potem je pa potegnil iz žepa notes in

si zabeležil vanj nekaj besed. Potem je vrgl iz voza cekin in se odpejal naprej. S svojimi služabniki je izpregovoril nekaj angleških besed in iz tega sem splepal, da je Anglež. Ta prigoda je nas vznemirila. K sreči smo bili z igranjem septura pri kraju.

Barva rek

Med vodami raznih rek in potokov ni nobene, ki bi bila enake barve z drugo. Dunav je v vsakem letnem času siv, in v bivši Avstriji je celo odsek njegove struge, kjer je voda najlepše rjave barve. Tam je namreč na dnu reke debela plast železo vsebujočega blata. Samo Straussova ljubezen do Dunava je videla v njem modro vodo. Rena je zelena, na nekaterih krajih povsem črna. Volga je jekleno modra in zelo čista. Temza je žolta, predno doseže London, ni pa naravnost žolta žolta reka in Jangtsekiang na Kitajskem. Obe dve reki sta umazano sivi odnosno rjavi.

Reka z najlepšo modro vodo na svetu je Rio Grande. Najbolj zelena je voda v reki Colorado, še bolj zelena je pa morda v irakskem Tigrisu. Voda v tej reki razkrajja velike množice bakra in ga nosi s seboj v Perzijski zaliv. Krasno zelena je tudi voda v sibirski reki Angari. Ena reka je doslovno črna, to je Sacramento, ki se izliva pri San Franciscu v morje.

Nekaj za stenografe

Stenografi, ki so si kdaj belili glave nad stenogramom, ki so ga pustili za prepis na drugi dan, vedo, kako težko je včasih čitati stenogram. Tuje stenogramne znajo čitati res samo izkušeni stenografi, pa še ti ne vedno točno in zanesljivo. Mislite si pa, da je treba prebrati 2000 let star grški stenogram. To je naloga, s katero so si leta in leta belili glave učenjaki v angleškem muzeju. Šele nedavno so našli slučajno v muzeju rokopis, ki naj postane rosiški kamen grške stenografije. Ka-

kor po najdbi rosiškega kamna v Egiptu pred sto leti, na katerem so se ohranili grški teksti, kakor prepis po egiptakem hieroglifskem zapisku, po katerem je bilo šele mogoče točno prebrati napise v hieroglifih, tako upajo učenjaki s pomočjo najdenega ključa prebrati grške stenogramne.

To je važno, kajti v raznih muzejih je razmeroma mnogo starogrških stenogramov, ki jih doslej nihče ni mogel prebrati. Grki so imeli ne samo v začetku krščanske ere, temveč že davno poprej, v časih klasične Grčije, stenografije večše, mlade tajnike. Sloveči cerkveni oče Origenes je imel sedem stenogramov in vsi so imeli dovolj dela, če so hoteli slediti njegovemu naglemu diktatu. Prepisovalci, zelo pogosto prepisovalke, so potem te stenogramne prepisovali z običajnimi črkami. Origenes bi bil gotovo vesel, če bi mu bil dal kdo na razpolago pisalni stroj, ker je bil tipičen predstavnik pisateljev, ki ustvarijo zelo mnogo in hitro.

Prvi spomenik Petruški

Ljubljana, 21. oktobra.

Ožji prijatelji prerano umrlega književnika, popotnika in dobričina v pravem pomenu besede, Radivoja Peterlin-Petruške so na Tržaški cesti v nekdanji gostilni pri Napoleonu, ki nosi zdaj Petruškovo ime, priredili posebno tako popolnoma v slogu strogo literarnih zahtev, kakršnega ne srečamo nikjer v Ljubljani. Soba nosi Petruškovo ime in je opremljena s pesniškim kipcem, Bernekerjevim delom, in z več slikami, ki kažejo Petruško v najzna-

čilnejših njegovih pozah. Stene so okrašene z verzji boheima Petruške, ki jih je umetniško zrisal g. Valašek, v kotu pa se nahaja omarica z vsemi Petruškoviimi literarnimi deli in s spominsko knjigo, kamor vsak posetnik lahko kaj napiše v spomin nepozabnega pokojnika. Po vsej sobi diha nekaj domačega, bohemskega in pesniškega, kakor da diha tod še vedno duh onega Petruške, kakršen je bil pred nekaj meseci živ posevadel in kramljal v kotu tam za mizo.

Otvoritev te sobe bo v soboto 22. t. m. ob osmih zvečer in ves ta večer bo posvečen Petruškovega spomenu. Rajnik je imel v življenju nebroj prijateljev in čestilcev. Radi tega smo prepričani, da bo pri odkritju prvega, čeprav skromnega spomenika našemu Ahasveru udeležba nad vse častna in se bodo pri tej priliki sestali vsi njegovi prijatelji in velik del njegovih znancev.

Radioprogram

Podrobne sporede vseh evropskih radijskih postaj in obilo zanimivega štiva dobite v tedniku za radio, gledališče in film »NAS VAL«. Ljubljana, Knafljeva ulica 5.

Sobota, 22. oktobra
12: Vsakemu svoje — zvočnik zapoje (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Vsakemu svoje — zvočnik zapoje (plošče). — 14: Napovedi. — 17: Otrška ura: a) Selma Lagerlöf. Kako je Niels Holgersen popotoval z divjimi gosmi. Povest v nadaljevanjih. b) Striček Matiček. — 17:40: Plošče. — 17:50: Pregled sporeda. — 18: Za delovno igraradijski orkester. — 18:40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19:30: Nac. ura. — 19:50: Beseda k prazniku. — 20: O znanju politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). — 20:30: Joža Vomerger. S. O. S. (Jaka Smolnaka v konkurni), vesla zvočna igra. Izvajajo člani rad. igr. druž., vodi inž. Ivan Pengov. — 22: Napovedi, poročila. 22:15: Vesel konec tedna (igra radijski orkester). — Konec ob 23. uri.

GEORGES OHNET:

SERGEJ PANIN

— Kaj pa moja ljubezen, moja udanost? — je dejala Ivanka strastno. — Kaj misliš, da te bom zapustila? Odpotovati morava. Že davno sem te prosila, da bi storila to, ti si se pa protivil. Zdej je napočil trenutek. Bodi miren. Gospa Desvarennesova bo vse palačala in rešila tvoje ime. Ti ji boš pa zato vrnil hčer... Saj ti ni nič do nje, ker ljubiš mene. Jaz sem tvoja prava žena in jaz moram deliti s teboj življenje. No torej? Jemljem si svoje pravice, plačala jih bom s svojo častjo. Pretrgati hočem vse vezi, ki bi me zadrževale. Tvoja sem, dragi moj Sergej. Najin skupni padec bo naju še tesneje združil, če tega ni mogel storiti zakon.

— Pomisli, da bi bilo življenje z menoj več kot srednje. To bi bila skoraj beda! — je vzklil Panin, ki je bilo prešlo nanj preveliko navdušenje mlade žene.

— V ognju moje ljubezni boš na vse pozabil. — Ali ne boš obžalovala, ali si ne boš ničesar očitala?

— Nikoli, dokler me boš ljubil. — Pojdi torej, — je dejal princ in prijel Ivanka za roko. — In če nama bo življenje pretežko...

81

— Bova pa skupaj umrla, — je dejala Ivanka in oči so se ji mrzlično zaiskrile.

Sergej je zaklenil vrata, skozi katera je bil odšel Peter in ki so bila edina v zvezi s stanovanjem, potem je pa prijel Ivanka za roko in stopil z njo v njeno toaletno sobo.

Ivanka si je ogrnila temen plašč, vzela klobuk in ne da bi vzela denar, nakit ali čipke, skratka ničesar, kar je bila dobila od Cayrola, je odšla po stopnicah stranskega stopnišča.

Na stopnišču je bila popolna tema, Ivanka ni vzela luči, da bi ne vzbudila pozornosti. Otipala je s koncem čevlja vsako stopnico in se skrbno izogibala najmanjšega ropota. Srce ji je močno utripalo in sapa je morala zadrževati. Ko sta prišla dol, je Ivanka iztegnila roko in poiskala ključ, vendar je bila roka hladna. Pritisnila je na njo, toda vrata se niso odprla. Uprla se je v nje, pa ni nič pomagalo. Tedaj je zamolklo kriknila. Pristopil je Sergej, da bi vrata vlomil, pa ni šlo.

— Zaklenjena so od zunaj, — je dejal tiho. — Zaklenjena? — je zašepetala Ivanka vasa prestrašena. — Kdo naj bi jih pa zaklenil?

Sergej ni odgovoril, toda takoj je pomislil na Cayrola. Mož na preži, opazil ga je bil, ko je vstopil in da bi mu onemogočil pobeg pred njegovim gnevom, bi je preprečil umik.

Molče sta odšla nazaj po stopnicah in se vrnili v sobo. Ivanka je odložila klobuk in plašč ter se sesedla v naslanjaj.

— In vendar morava priti od tod, — je dejal Sergej, ki ga je bila obšla silna jeza. Stopil je k vratom, vodečim na hodnik.

— Nikar ne odpiraj! — je vzklila Ivanka prestrašeno.

Osinila ga je z groze polnim pogledom in pripomnila:

— Kaj ko bi stal za vrati!

V naslednjem trenutku so se zaslišali za vrati težki koraki, kakor da je Ivanka glas priklical Cayrola. Parket je zaškripal pod njim na hodniku in slišalo se je, kako skuša nekdo odpreti zaklenjena vrata. Sergej in Ivanka sta pridržala sapa in prisluhnili:

— Ivanka, — je dejal Cayrol za vrati; njegov glas se je strahotno razlegel v tišino. — Ivanka, odprite! Jel je razbijati s pestmi po vratih.

— Vem, da ste tam! Odprite vendar! — je kričal v naraščajoči jezi. — Pazite se, če ne storite tega!

— Odidi, prosim te, — je zašepetala Ivanka Sergeju na uho; — pojdi zopet po stopnicah, razbij vrata, zdaj ne bo nikogar tam...

— Morda je pa postavil tam koga na stražo. — je odgovoril Sergej. — Razen tega vas pa nočem izpostavljal njegovemu nasilju.

— Vi niste sami tam, slišim vas govoriti, — je zaklical Cayrol ves iz sebe.

In zaletel se je na vso moč v vrata, ki so že jela popuščati.

— O, vrata zlomim!

Cayrol se je na vso moč uprl v vrata. Pod pritiskom njegove krepke rame je ključavnica popustila. V enem skoku je bil sredi sobe. Ivanka je planila proti njemu. Nič več ni drhtela. Cayrol je stopil še korak naprej. S krvjo zalite oči je uprl v moža, ki ga je iskal in iz ust se mu je izvila strašna kletev:

— Sergej! To je on! To sem si lahko mislil. Ti, lopov, ne kradeš samo denarja! Panin je strastno prebledel. Stopil je h Cayrolu, ne da bi se zmenil za Ivanka, ki se ga je bila oklenila.

— Ne žalite me, to je odveč, — je dejal. — Moje življenje pripada vam; lahko si ga vzamete. Na razpolago vam bom, kadar boste hoteli.

Cayrol je počil v strahoten smeh. — Ah, dvojni Beži no! Mar misliš, da sem plemič. Jaz sem kmet, neotesanec, ti to dobro veš, zmečkam te!

Ozrl se je okrog sebe, če ni kje pri rokah orožja in zagledal je težko stojalo iz kovanega železa kot okrasek kamina. Zmagovito je kriknil, dvignil stojalo in hotel planiti na Sergeja.

Ivanka je bila pa urnejša in skočila je pred svojega ljubčka. Razprostrla je roke in s pogledom volkulje, ki brani svoje mladiče, je kriknila hropeče:

— Ostanj za menoj; on me ljubi, ne bo si drznil udariti.